

שהיום אין זה באופנה להשתתף בצער היהודים. והדבר עשוי להתפרש כאהדה למדינת-ישראל. שבהחלט אינה חולמת אינטלקטואל המכבד את עצמו? אולי זהו חששו של לזוי להיות מזוהה עם עמדה פוליטית מוגדרת כלשהי, אחרי שגשרף בזמנו והצטרף, בתמימות, בהיותו נער, למפלגה הקומוניסטית — מעשה שבגללו נאלץ אחריכך לעזוב את מולדתו, ארצות-הברית, שם הוכנס לרשימות השחורות של מקארתי, ולעבוד באנגליה. ואולי משום שאינו רוצה לעורר רושם כאילו הוא מכפר על מה שכונה, בעצמו, "האנטיש" מיות הסמויה" של מישפחה, בארצות-הברית (הוא נצר למישפחה אמידה מאד, ממוצא הולנדי-גרמני).

מכל מקום, עובדה היא שלמרות ההתנגשות המעמדת החוזרת על עצמה בכל סרטיו הבולטים (המשרת, תאוה, המקשר, האנגליה הרומנטית) הוא מסרב להזדהות עם אידיאולוגיה כלשהי. הוא רואה עצמו כממשיל מישלימוסר. מר קליין, לגבי, הוא משל לחוסר-המוסר האנושי.

נכד בין הכסאות. וייתכן מאד שב"סולניס נעוצה עיקר בעיית הסרט. סופר זה, הנוהג בדרדכלל לשתף פעולה עם קוסטאגוראס (הוא כתב את האמריקאי) הועיר גם את מר קליין לבמאי זה, ש"חדדצדדיות, כשעבר התסריט, בהסכמתו המלאה של אלן דילון, שהוא מסיק הסרט, לידי לזוי, נוצרה ההתנגשות הבלתי-נמנעת בין האידיאליסט האמריקאי שחי ב"אירופה, וממשיל מישלימוסר, לבין הר"ריאליזם הכימעי-תיעודי של סולניס. ה"תוצאה: הסרט נפל בין הכיסאות.

משוהג בפסטיבל-הסרטים האחרון ב"קאן, התקבל מר קליין בצוננים. אלן דלון העדיף שלא להגיע לבכורה והביקורת

ג'וזף לזוי מדריך את דיון למען האבסטרקט

הצרפתית, שכעסה על שבמאי ביים תסריט של סופר לא-צרפתי, המתאר את הצרפתים בביקורתיות רבה, והסרט עוד מייצג את צרפת בתחרות הרישמית של הפסטיבל, לא חסכו ממנו את שיבטם. אר"י אפילו הגוימו במקצת, כי אחרי הכל, אי-אפשר להתעלם מידו של במאי גדול, אפילו כשמדובר בפרטים כמו התפתחות דמותה של ז'ולייט ברטו, יצאנית קטנה בתסריט המקורי, שהפכה אשה פשוטה שהיא הנקודה היציבה היחידה הנותרת בחייו של קליין, וממשיכה לאהוב אותו למרות הידרדרותו. שלא לדבר על חוסר האסתטי המפותח של לזוי, על תנועות המצלמה המתוחכמות שתיכנן, על היכולת ליצור אווירה משכרת גם כשאינה מהווה חלק אינטגרלי מן התמונה הכללית (הבי"קור ביטרתה של המישפחה היהודית הע"שירה, נראה כתרגיל מוקדם ונפלא לקראת הסרט בביקורת הזמן האבוד שאותה מתכנן לזוי מזה שש שנים).

ובודאי אסור להתעלם מן היכולת הנ"דירה של תיפאורן כמו אלכסנדר טראונר (הדירה, ואירמה לה'דוס של ויילד), ה"מצליח להפית בהידור הול שבדירת קליין, באפרוריות המדכאת של המישורים הממ"שלתיים, ובהלומיותה של הטירה בדיוק את האווירה הדרושה, ועושה בכך חלק גדול ממלאכת הבמאי. ואי-אפשר לסיים מבלי להזכיר את ג'רי פישר, הצלם שעור"בד עם לזוי מזה שנים, אשר דאג להש"תמש בצבע בסרט זה באיפוק, בעידון ובר"אופן כוח שהוא יוצר אווירה של שחור"לבן (לזוי ופישר אומנם התכוונו תחילה לעשות את מר קליין כך, אבל המפיקים התנגדו). עם כל העוצמה הדרמאטית.

הרפתקה ושונה אנטבה

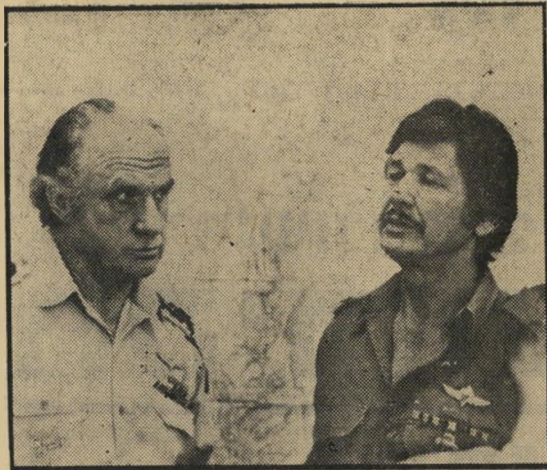

הפשיטה על אנטבה (חן, תל-אביב, ארצות-הברית) — אנטבה ב' עולה על אנטבה א'

מכל הבחינות: ראשית, שעה שהראשון, ניצחון באנטבה, נראה כסרט-טלוויזיה חאלטוריסטי הרי זה, השני, הוא סרט-קולנוע לכל דבר. בה-שעה שהראשון ניסה לחקות בצורה עלובה את המציאות, מבלי לטרוח כלל בחקריתה, יוצא השני מן ההנחה שמאחר שהאמת ממילא אינה ניתנת כרגע לחשיפה במלוואה, מוטב להתבסס על הפרורים הקיי"מים, לפתחם לסרט עלילתי רגיל, ולעזאזל המציאות.

הבמאי, אירוויין קרשנר והתסריטאי, בארי בקרמן, בנו סרט-הרפתקות מיקצועי, על טרוויסטים החוטפים מטוס, על ממשלה המתדיינת על דרכי-תגובתה, על מרשאל-אופרטה הסוגד לעצמו, ועל פעולת-החילוץ עצמה, שנראית לא פחות דימיונית מכל פעולה הוליוודית אחרת, מגונגה דין ועד 12ל הנועזים.

אם הוא מרתק פחות מן הדוגמות הנ"ל, הרי זה משום שקרשנר נאלץ, בשל הנסיבות, להקדיש זמן נכבד לדברים שבפעילון הוליוודי הם שוליים (דיון ממשלתי היה תמיד משעמם יותר מניאוף גדרות-תייל, על המסך הציבועני). אולם עינו הקולנועית של הבמאי מורגשת בצורה שבה הוא הכין את הופעת אידי אמין או הראה את יצחק רבין

ברונסון והוארדן — דמויות עצמאיות

(פיטר פינץ') צועד מחדר-הישיבות לאחר ההחלטה הגור"לית, דרך מיסדרון קאפקאי, לעבר חדר-המילחמה. אם להתעלם מן העובדה שזה אינו סרט על בעיות חטופים, ואפילו לא שיחזור אותנטי של אירוע, אלא הרפתקה דימיונית — הוא לגמרי לא רע.

סרט עם פיצול-אישיות

הרובה הישן (פאר, תל-אביב, צרפת) — זהו סרט המייועד לשלושה סוגי צופים: האהבים

המתבגרים, חסידיה אלימות, והצרפתים. הראשונים ימצאו בו מקור תיקווה מחדשת, כשיראו רופא כבד-גוף ומזדקן המוצא אהבת-אמת אחרי שנועב על-ידי אשתו הראשונה, ועוד בדמותה של רומי שניידר. חסידי האלימות ישמחו לראות כיצד רופא מסורבל זה מצליח, בכוח הרצון בלבד, לחסל יחידה קטנה של הצבא הגרמני (העלילה מתרחשת במילחמת-העולם השנייה). ואילו הצרפתים, אחרי גל שלם של סרטים שתיארו אותם כמשתפי-פעולה, פחדנים או, במיקרה הטוב, סתם חסרי עמדה, יכולים סוף-סוף לנשום לרווחה למראה גיבור אמיתי, בן העם הצרפתי, אוהד מחתרת השונא נאצים בכל מאודו.

פיליפ נוארה, בתפקיד הרופא הנוקם את רצח אשתו וזו הוא אחד השחקנים המשכנעים ביותר של הבד הצרפתי הצרה היא שכל המרכיבים האהבה והזיכרונות מזה, והנקמה והכסיסיה המסובכים מזה, מתנגשים ביניהם עדי-כיךך בשסומו של דבר מתקבל הרושם, כאילו יש כאן גיבור שרירותי של שני סרטים: אחד, הסוגד לאלימות לבין אבחנה רבה בדרכים, להגשמתה (מי שירצה להבין כיצד גובר הרופא על הגרמנים ומתם התכסיסים שהוא נוקט, יתקשה בכך מאד); השני, סיפור-אהבה רומנטי

נוארה ושניידר — אהבה ונקמה

הנשען בעיקר על איכות-יצולומים בלתי-רגילה של אטיין בקר, שימוש בפילטרים ובתאורה מפוזרת. נדמה פאילו פסקל ז'ארדן (התסריט שהתמחה בכתיבת דיאלוגים ל'אן גאבן בסרטי האחרונים) לא הצליח למצוא די חומר לפיתוח אף באחד משני האפיקים הללו, ומשום כך חיברם יחד, כדי להסתיר ככל האפשר את דלילותם.

עיבוד בלתי-אפשרי

המלח שחזר מן הים (אורלי, תל-אביב, אנגליה) — את יוקיו מישימה, הסופר היפאני ההו

מוכסכסואלי שהתאבד בגיל 45, בטכס-חאראקירי מסורתי, מתקשים בני התרבות המערבית לעכלי החושניות הבוקעת מכתביו, החיפוש המתמיד אחר שלמות פיסית ורוחנית, ההרגשה שהמוות מתחיל ברגע שבו האדם נולד והוא הסיום הגיוני והטיבעי היחידי בדרך אל השלמות, הבדי"זות הנוראה המפרידה בין אדם לרעהו — בדידות שרק הייסורים מצליחים ליצור מעליה גשר ארעי, כל אלה רעיונות שהפכו אחד הסופרים החשובים ביותר של התקופה, ועם זאת, אחד הרוחקים ביותר מתרבות המערב, שלא זכה בפרס נובל למרות שהיה מועמד לקבלו כמה פעמים.

כל זה בא להסביר מדוע המיבצע של לויס ג'ון קארלינו, תסריטאי שהפך במאי, היה בלתי-אפשרי. קארלינו נטל סיפור של מישימה, עקר אותו מנמל גדול, כך צעום והומה, לעיר-נמל ציורית קטנה בדרום אנגליה, וניסה להעביר את סיפור האלמנה, המלח הגואל אותה מבדידותה (מ"ר אי-תיעין) אחרי חמש שנים, ובנה, הוואה בשניהם פוגעים בשלמות תוכניותו של הטבע, למלודרמה מערבית, שבה דיעות מעוותות של קבוצת נערים המדברים בצורה מעור"פלת על קיום אדם-עליון, מתנגשות עם האושר האפשרי

מיילס וכריסטופרסון — פיסית ונפשית

בהחלט של האלמנה הנאה ואהובה החטוב. מאחר שצילומיו של דאגלס סלוקומב נאים מאד, והנוף האנגלי באמת ציורי, הרי המלודרמה המתקבלת היא סבירה, אם אין נכנסים לעומקה. כי התערובת של פרויד (הבן מצוץ באמו המתעלסת, בסידרה של סצנות שפירסמו את הסרט מאד) וניטשה, אינה יכולה להסתיר באנאליות יחסית של סיפור, שניטלו ממנו מרכיביו העיקריים.